

Další informace z médií

Pamětní místa druhé světové války

obec Žďárná

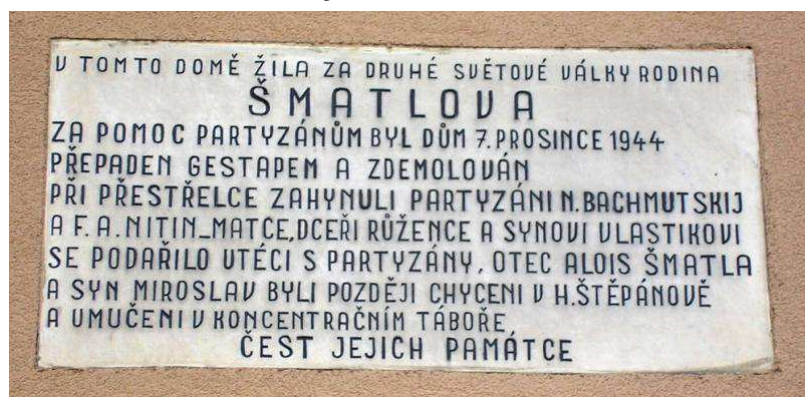
Odboj v oblasti Dražanské vrchoviny

Odbojové hnutí mělo na Blanensku a Boskovicku pevné kořeny. Tohoto hnutí se aktivně účastnila boskovická stranická organizace, která měla např. u Vincence P. ve Valchově jednu ze svých ilegálních tiskáren. Koncem léta 1942 utekli z Německa z nucených prací dva drválovičtí občané V. G. a B. Z., ke kterým se připojili další utečenci z nucených prací a také uprchlí sovětští zajatci a na jaře 1943 vybudovali společně v lese u Drválovic podzemní bunkr. Brněnské gestapo s neklidem sledovalo drobné diverzní akce na Boskovicku a poté co v dubnu 1943 jeden z drválovických občanů, člen odboje František K., začal v Boskovicích střílet při kontrole na jednoho z četníků, pochopilo, že by se jim zde mohla vymknout situace z rukou a vyslalo do tohoto regionu několik konfidentů, z nichž nejvýznamnější úlohu určitě sehrál František Šmíd, zvaný Velký Franta. V Boskovicích se představil jako František Veselý, jeden z předních činitelů zemského stranického vedení a navázal styky ze stranickou organizací v boskovické Minervě a dozvěděl se tak o lesním úkrytu u Drválovic. Dne 3. 10. 1943 brněnské gestapo obklíčilo bunkr a zatklo v něm šest sovětských uprchlíků. Antonín K. a jeho syn Zbyněk, oba ze stranické organizace v Minervě, byli včas varováni a stačili uprchnout. Znovu však naletěli konfidentům gestapa a ještě v říjnu 1943 byli oba zatčeni. Po zničení bunkru provedlo gestapo další úder, které vedly k úplnému zničení drválovické odbojové skupiny.(56)

Skupiny českých a sovětských uprchlíků byly také v jiných vesnicích na okrese Boskovice, např. ve Žďárné, kde vznikl v prosinci 1943 na okrese první „Revoluční komitét národního osvobození“ (-jeho členem byl mimo jiné také Alois Š.). Značný vliv na vytváření dalších vesnických komitétů měl František Š., který pak během léta 1944 vybudoval na rozhraní boskovického a prostějovského okresu z českých a sovětských uprchlíků rozsáhlou síť nazvanou „Dražanská vrchovina“ (-v jejím čele stál po Františku Š., který se chtěl dále věnovat stranické práci, P. M. Volkov). V

souvislosti se Slovenským národním povstáním měla tato skupina odejít v září na Slovensko, ale po jistých neshodách, převládla představa, aby jednotka setrvala na svém místě a vyčkala příchodu sovětských desantů (-při jedné ostřejší výměně názorů byl zastřelen jeden z členů oddílu V. J. Gobedzišvili a tento incident vyšetřovala četnická stanice ve Žďárné a zajímalo se o něho i brněnské gestapo.

Pamětní deska rodiny Šmatlů na domě v horní části obce zvaná Strážná.

Místo v lese, kde se ukrývali partyzáni

Pomník zastřeleného občana Žďárné v lese za hájenkou.

Chata na místě zvaném Skály kde se ukrývali partyzáni.

© 2011 Obec Žďárná | Všechna práva vyhrazena.

Zdroj: [http://www.zdarna.eu/dominanty-v-obci-a-okoli/pametni-mista-druhe-svetove-
valky](http://www.zdarna.eu/dominanty-v-obci-a-okoli/pametni-mista-druhe-svetove-valky)

Na konci války na Blanensku ještě umírali lidé

6. 5. 2009 Blanensko /HISTORICKÉ FOTOGRAFIE/ - Před čtyřiašedesáti lety skončila druhá světová válka. Pamětníci z Blanenska dodnes vzpomínají na bombové nálety z těch dnů.

Nálet na Boskovice

Velmi rušno bylo na jaře roku 1945 také na Boskovicku. Od druhé poloviny března Němci kolem Boskovic rozmisťovali protiletadlové hlídky s kulomety. Postupně se na město množily nálety, na které i několikrát za den upozorňovaly sirény. Poplachová služba nastupovala několikrát za den, aby zaháněla lidi do krytů.

Sedmadvacátého dubna po půlnoci ohlásila siréna další letecký nálet. Bomby dopadly na starý hřbitov a poškodily několik pomníků. Jiné bomby poničily domy v Havlíčkově ulici. Dva dny nato shodila letadla pumy v okolí tehdejšího okresního úřadu, kde největší z nich vytvořila v nedaleké zahradě kráter jeden a půl metru hluboký a vyrvala dva stromy. Okna v budově okresního úřadu i v domech u evangelického kostela byla rozbita.

K dalšímu náletu došlo o tři dny později před polednem, kdy se dvě pumy zaryly do zahrady v Komenského ulici, ale nevybuchly. Byl tam umístěn výstražný nápis a k zneškodnění bomb došlo až po skončení války.

Nejhorší nálet Boskovičtí zažili 5. května před čtvrt na jedenáct dopoledne, kdy sovětská letadla shodila pumy nad uličku vedoucí z náměstí do ulice Sušilovy před rezidencí. Bylo tam plno lidí, protože se ten den konal výprodej šatstva.

Lidé tudíž nereagovali na výzvy městského rozhlasu ani četníků. Nálet byl náhlý, neočekávaný. Sirény již nehoukaly na poplach, lidé se nestačili schovat do domů, a tak za tohoto bombardování zahynulo jedenáct lidí a mnoho jich bylo zraněných.

Památku v podobě střepliny pod okem má na tento den dodnes Věra Horáková z Boskovic. „Byla jsem tehdy v učení v obchodě a zrovna v tu dobu jsem šla domů. U radnice jsem se zastavila se známým a chvíli jsme vykládali. Najednou jsme na obloze uviděli takové tečky a uvědomili jsme si, že jsou to letadla. Rozběhla jsem se tedy co nejrychleji domů, ale už jsem to nestihla. Nedaleko od našeho domu vybuchla bomba, a protože jsem byla v blízkosti skleněné výlohy, měla jsem v těle několik střepin. Střepinu pod okem mám dodnes,“ popisuje Věra Horáková, které tehdy bylo patnáct let.

Osvobození Boskovic

Němci se začali z Boskovic stahovat 7. května ráno. Prchali nejen po všech silnicích, ale celé houfy německých vojáků utíkaly na vlastní pěst polními a lesními cestami. Ve vesnicích, kterými procházeli, hledali vojáci jízdní kola, která jim měla pomoci co nejrychleji uniknout blížící se Rudé armádě.

Ta spolu s prvním československým armádním sborem dorazila do Boskovic 9. května 1945 kolem půl jedenácté večer. V Boskovicích Rusové zanechali pouze menší posádku a pokračovali směrem na Poličku a Svitavy.

Zdroj: http://blanensky.denik.cz/zpravy_region/na-konci-valky-na-blanensku-jeste-umirali-lide.html

Útoky na železniční dopravu v Protektorátu Čechy a Morava

Autor: [egli](#) | **Datum:** 1. 10. 2015

Železnice má v moderním hospodářství významnou úlohu, nejinak tomu bylo v první Československé republice a následně v Protektorátu Čechy a Morava, což byla oblast s jednou z nejhustších železničních sítí v Evropě. Železniční doprava byla v té době nezastupitelná, mnohem důležitější než doprava silniční. Jakékoli narušení chodu železnice mělo závažné hospodářské důsledky, jejich zvýšené ohrožení pak vážalo značné kapacity okupačních sil. I v protektorátu tak železnice byly jedním z terčů odboje, i když ve větší míře až v závěrečné fázi války a v intenzitě nesrovnatelné třeba s okupovaným územím SSSR. Přesto útoky na železnice nebyly od poloviny roku 1944 zanedbatelné a od konce tohoto roku již byly na denním pořádku. Podobně jako v jiných okupovaných zemích intenzita partyzánské odbojové činnosti rostla s přibližující se frontou.

Sabotáže na železnici se objevovaly nejprve sporadicky. Šlo zejména o přeřezávání brzdových hadic, poškozování ložisek a různého železničního zařízení. Přímé útoky na železnice byly v prvním období okupace naprosto výjimečné. Sabotáže a útoky na železnice se časově dají rozdělit do dvou období:

- **1939 - polovina 1944:** v této době šlo hlavně o sabotáže na vybavení a technice. Přímé útoky na tratě formou pokládání náloží jsou zcela výjimečné
- **polovina 1944 - konec války:** s rostoucí intenzitou partyzánské činnosti se zvyšuje počet přímých útoků na železnice - nálože na tratích a mostech, mechanické poškození kolejnic, přímé přepady vlaků. Nejprve hlavně na Moravě, následně i ve východních Čechách. Od konce roku 1944 jsou již útoky na denním pořádku, v dubnu 1945 jde již o několik útoků každý den.

Přímé útoky na železnice

Přímé útoky na železniční tratě byly prováděny různými způsoby, cílem bylo většinou způsobit vykojení vlaku. Šlo zejména o:

- položené překážky na tratích (např. telegrafní sloupy, kmeny stromů, pražce, kameny apod.)
- rozmontované nebo uvolněné kolejnice
- mechanicky poškozené kolejnice
- tratě nebo železniční mosty vyhozené trhavinovými náložemi tratě nebo železniční mosty vyhozené trhavinovými náložemi v okamžiku průjezdu vlaku
- přímé ozbrojené útoky na vlaky

Přímé útoky na železnici byly v prvním období protektorátu ojedinělé. Zesílily až s rozvinutím partyzánského hnutí od poloviny roku 1944. Od konce roku 1944 již byly na denním pořádku.

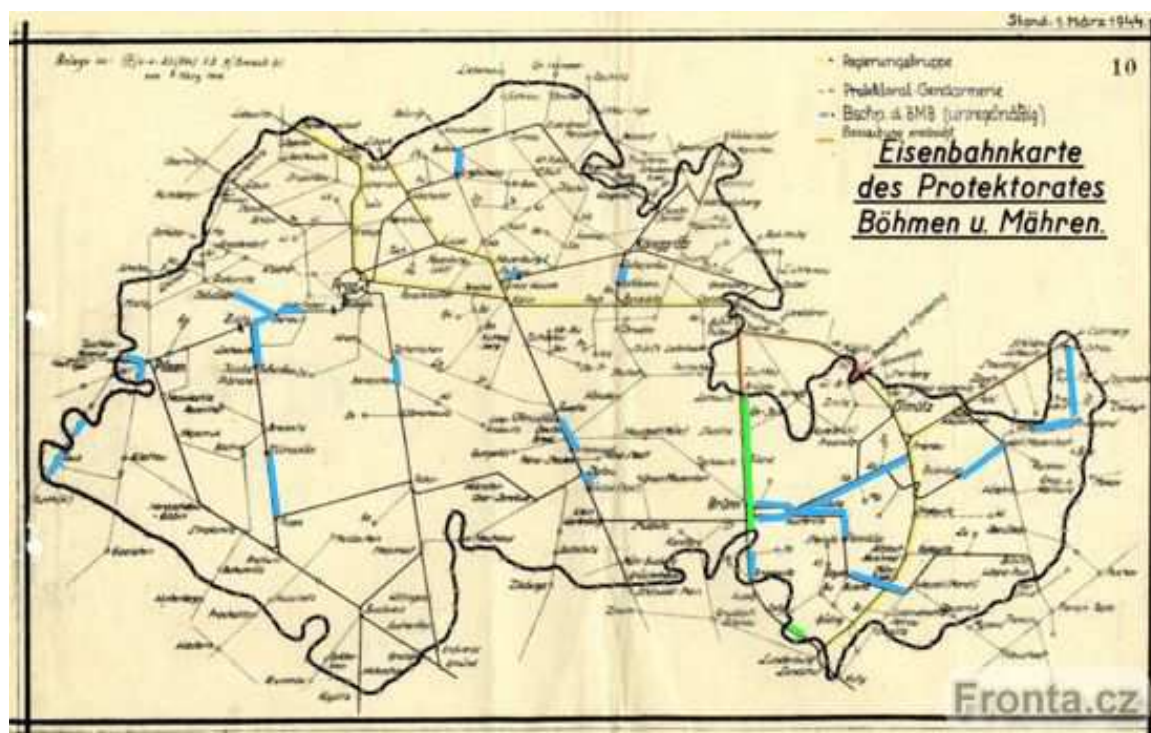
Od poloviny roku 1944 v souvislosti se sílícím partyzánským hnutím začalo útoků na železnice přibývat. Německé bezpečnostní orgány musely na vzniklou situaci reagovat: v prostoru největšího počtu těchto útoků - tedy na Moravě - byl zřízen zvláštní inspektorát ostrahy tratí, podřízena mu byla oblast východně od trati Svitavy - Brno (včetně této trati).

Pro ochranu vlaků a tratí byla zavedena některá zvláštní opatření:

- v místech zvýšené partyzánské činnosti byla max. rychlost omezena na 30 km/h
- před lokomotivami měly být připojeny alespoň dva zabezpečovací vagóny, aby v případě najetí na nálož nedošlo k poškození lokomotivy
- do stanic umístění německí železničáři
- do stanic byly umístěny hlídky Volkssturmu, které prováděly kontroly podél tratí

Ostraha železnic na jaře 1944.

žlutá - vládní vojsko, modrá - Bahnschutz, zelená - protektorátní četnictvo

Největší útok na železnici v českých zemích

K největšímu partyzánskému útoku na železnici v protektorátu, který způsobil Němcům největší ztráty na životech, došlo 10. dubna 1945 na trati Brno - Jihlava na 195. kilometru na 38 metrů dlouhém železničním mostu u Helenína. Most byl vyhozen do povětří krátce před průjezdem vojenského transportu Wehrmacht, lokomotiva a vagony se zřítily ze zničeného mostu. Podle hlášení jihlavského okresního hejtmána z 11. dubna bylo minimálně 51 mrtvých a 124 zraněných.

Dálnopis č. 227, 11.4.45 21,-

Německý státní ministr pro Čechy a Moravu, odd. I v Praze

Odvolání: Můj dálnopis z 10. dubna 1945

Na místě jsem zjistil toto: Detonace byla slyšet ve 23,40 na nádraží Jihlava. Vlak stál v Jihlavě. Ve 23,45 hod. jel (vlak č. 90190, transport wehrmachtu) na most. Hlídač závor před mostem, který tvrdí, že o detonaci nic neslyšel, byl gestapem zatčen. Detonaci ovšem slyšelo lokomotivní personál na nádraží Jihlava, wehrmacht i obyvatelstvo. Lokomotiva s tendrem napřed vjela dvěma vozy na most. Lokomotiva se převrhla a 2 vagony leží na náspu a částečně na lokomotivě. Třetí vagon spadl do řeky Jihlavy, stejně jako čtvrtý a pátý (hloubka řeky 2-2,5 m) leží převržené a naražené, šestý se zborcenou skříní na levém nábřeží, sedmý, osmý, devátý a desátý na této straně na novém skladišti, resp. na mostní konstrukci. 1 vagon částečně visí přes most, 2 vagony byly odtaženy. Podle dosavadních zjištění je 51 mrtvých, 124 zraněných. Záchrané práce byly ihned zahájeny za účasti wehrmachtu, Waffen-SS, Říšské pracovní služby, lazaretu a DRK [Německý červený kříž], ještě v noci zranění odvezeni do nemocnice. Vyprošťování mrtvých pokračuje

ještě dnes... Aby mohla být trať co nejrychleji opět uvedena do provozu, bude vedle zničeného mostu postaven pomocný dřevěný most

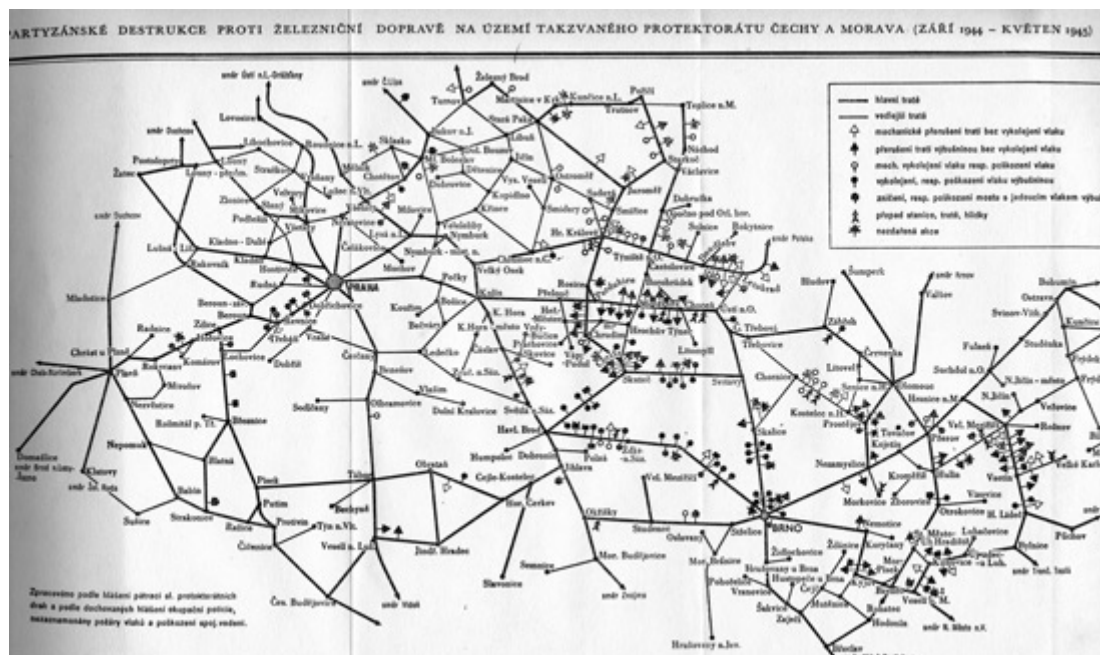
...

Okresní hejtman, pod. Dr. Schepek

Kvůli nesjízdnosti trati Brno-Jihlava byly vlaky do Jihlavy směřovány přes Tišnov, Nové Město na Moravě, Žďár a Německý Brod.

Přehled větších útoků na železnici v protektorátu

Celkový přehled partyzánských útoků na železniční tratě od září 1944:

Mapa větších partyzánských útoků na železniční tratě od září 1944 do května 1945

Německá mapa zachycující útoky na železniční tratě v protektorátu v dubnu 1945 s vyznačením typu útoku, číslo u značky znamená den útoku:

Přímých útoků na železnici v protektorátu za dobu války je zdokumentováno více než 300. Z toho dvě třetiny pak v období od konce roku 1944 do konce války.

Uvádíme některé útoky provedené v námi sledované oblasti na protektorátní železnici do 5. května 1945:

28. října 1939	Brno Chrlice km 9,5 Brno Bohunice km 148,6 Brno Maloměřice km 160,5	výbuchy třaskavin pod třemi vlaky, nezpůsobily žádné škody
14. července 1944	Židenice - Obřany km 160	výbuch nálože na trati u maloměřické cementárny, poškozena lokomotiva a kolejnice, doprava přerušena na 6 hodin 20 minut
17. srpna 1944	Brno - Chrlice km 4	výbuch nálože na trati pod vlakem, poškozena kolejnice
17. srpna 1944	Brno - Černovice km 3	výbuch nálože pod vlakem, poškozena lokomotiva, kolejnice
14. listopadu 1944	Chrlice -Brno km 3	výbuch nálože na trati, poškozena lokomotiva, doprava přerušena 6 hodin
15. listopadu 1944	Brno - Zábřdovice	nalezena nálož na trati, doprava přerušena na 2 hodiny
5. prosince 1944	Brno - Česká Třebová, u Obřan km 159	výbuch nálože na trati, poškozena lokomotiva transportu WH, zničeny kolejnice, doprava přerušena na 5 hodin 20 minut
29. ledna 1945	Brno - Přerov km 3	nalezena nálož na trati
28. ledna 1945	Obřany - Židenice km 160	výbuch nálože na trati, poškozena lokomotiva, vykolejeny čtyři vozy, nalezeny další tři nevybuchlé nálože, přerušování dopravy na 24 hodin
31. ledna 1945	Veselí n. M. - Brno km 80	nalezena nálož na trati

Prameny:

- Národní archiv, fondy ÚŘP-ST, NSM
- Jan Tesař, Partyzánské destrukce na železnicích ve východních Čechách a na západní Moravě, Historie a vojenství č. 2/1959
- Václav Kural, Partyzánské destrukční akce proti železniční dopravě na střední a východní Moravě a v západní polovině Čech, Historie a vojenství č. 4/1959
- Český odboj na sklonku války ve světle nacistických dokumentů, Praha 1970
- Jiří Radimský, Chronologie partyzánských a jiných bojových akcí na Moravě 1943-1945, Sborník archivních prací č. 1/1965
- Vladimír Černý, Protipartyzánské operace na Moravě v letech 1944-1945, MU Brno 2006
- Partyzánské hnutí v Československu za druhé světové války, Praha 1961
- Oldřich Sládek, Ve znamení smrtihlava, Praha 1991
- František Čvanda, Noční akce, Ostrava 1965
- Zdeněk Jelínek - Václav Kameník, Noční výsadek, České Budějovice 1986
- Zdeněk Jelínek, Leškovice - Z historie partyzánské brigády Mistra Jana Husa, Havlíčkův Brod 1994
- Stanislav Krajíček - Jaroslav Pecl, Železničáři v odboji, Brno 1947
- Růžena Hlušíčková - Ludmila Kubátová - Irena Malá, Železničáři v odboji, Praha 1976
- KSČ proti nacismu. KSČ v dokumentech nacistických bezpečnostních a zpravodajských orgánů, Praha 1971
- Toman Brod - Jiří Doležal, Nastal čas boje, Praha 1965
- Jan Gebhart - Ján Šimovček, Partyzáni v Československu, Praha 1984
- Josef Prikryl, 1. čs. partyzánská brigáda Jana Žižky, Ostrava 1976
- Karel Veselý-Štainer, Cestou národního odboje, Praha 1947
- Zločiny nacistů za okupace a osvobozenecý boj našeho lidu, Praha 1961

Zdroj: <http://www.fronta.cz/utoky-na-zeleznice-v-protektoratu>

Jaromíra Vítková přijala plukovníka Vladaře

Ve středu 4. 11. 2015 přijala místostarostka Jaromíra Vítková plukovníka Oldřicha Vladaře.

Dne 4. listopadu 2015 přijala místostarostka města Boskovice Ing. Jaromíra Vítková pana plukovníka Ing. Oldřicha Vladaře a předala mu pamětní list.

Plukovník Oldřich Vladař se před devadesáti lety narodil v Boskovicích, kde prožil dětství a mládí. Navštěvoval místní měšťanskou školu, absolvoval obchodní akademii v Brně.

V letech 1943 - 1945 se přímo v Boskovicích zapojil do odbojové činnosti. Po skončení 2. světové války působil v československé armádě. V 60. letech vystudoval vysokou školu ekonomickou. Působil na vysokých školách, naposledy na Univerzitě Palackého v Olomouci, v Olomouci v současné době žije. V roce 2005 byl jmenován plukovníkem.

Mgr. Dagmar Hamalová

ředitelka Muzea Boskovicka

Oficiální stránky města Boskovice

Zdroj: <http://boskovice.cz/jaromira-vitkova-prijala-plukovnika-vladare/d-26954>